

När auktoritetsberoendet släpper

av Bengt-Åke Wennberg

Nu har det hänt igen. I gårdagens nyhetsprogram presenterades "nyheten" att hemtjänsten på en enhet i Sundsvall förbättrats genom att personalen medverkat i att lägga sitt eget schema. Det var enligt reportern ett vinnande koncept som hämtats hem från Storbritannien. All heder åt hemtjänsten i Sundsvall – men vad håller våra nyhetsmedia på med?

Jag har själv under de senaste fyrtio åren medverkat i att initiera och studera massor av sådana försök inom alla branscher. De har fungerat med soldater, utbildare, poliser, taxichaufförer, montörer, operatörer på järnverk etc. Erfarenheten från närmare femtio år är att i initialfasen, och när det gäller enstaka enheter, är resultaten överväldigande goda. Det är när idén skall spridas och tillämpas storskaligt som problemen uppstår.

Jag skulle kunna räkna upp mer än tjugo både svenska och internationella "koncept", som man propagerat för och, som bygger på samma idé. Så någon nyhet är det inte precis. Det förvånande är att det i

dag i det moderna Sverige *uppfattas* och *presenteras* som en nyhet och att massmedia okritiskt deltar i marknadsföringen och mytbildningen.

Saken är egentligen principiellt ganska klar. Det är självklart att de som medverkar i en komplex verksamhet, där många faktorer måste beaktas, själva bör medverka i planeringen om man har ambitionen att den skall kunna utföras optimalt. Eftersom denna princip inte tillämpas överallt och alltid skulle behöva tillämpas finns något annat som egentligen är de stora hindren för att man skall lyckas. Kunde man förstå dessa hinder och hur man kan övervinna dem så vore det en stor nyhet. Då skulle alla hemtjänster kunna fungera på detta sätt.

Reportaget får det att låta som om man i Storbritannien hittat ett "koncept" som gör susen. Men det är helt fel. Mängder av liknande försök har startats och nästan alla har tråkigt nog givits upp efter en tid. Man har återgått till den gamla auktoritära stilen. Det skulle vara värdefullt att veta varför – men detta är det ingen som belyser och berättar om, eftersom det har med vår svenska ledningsstil och mentalitet att göra. Vi är extremt auktoritetsberoende och invanda i att fungera hierarkiskt.

Däremot presenterar man det ena "konceptet" efter det andra med "självstyrande grupper" som lyckats – som om det var en nyhet. Kom igen. Bli seriös. Gå gärna lite mer på djupet. Berätta om vad och vilka som saboterar och blockerar dessa vällovlige försök och varför.

Det skulle medföra en intressant politisk debatt eftersom paternalismen firar triumfer i dagens politik. Numera är inte ens de närmaste partimedlemmarna i självaste det verkställande utskottet betrodda att medverka till att forma partiernas politik och planering och uttrycka sin egen mening. Partiledningarna har i praktiken kortslutit både riksdag och regering. Enväldet har tagit över.

Min slutsats är att det inte är rätt väg att gå att "kopiera" vad andra gjort och driva fram en utveckling med koncept. Det behövs något annat – exempelvis utforskande samtal om verksamhetens förutsättningar med de som är berörda. Tror du sådana samtal är möjliga i dina kretsar och hur skulle de då starta?